

Oktobar 2014. godine

Transparentnost javnih univerziteta u Bosni i Hercegovini

---

1. Uvod

U javnim debatama o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini (BiH), pitanje transparentnosti visokoškolskih institucija uglavnom ostaje zanemareno. Iako je ovo pitanje u većini zemalja Evropskog prostora visokog obrazovanja (EHEA)¹ odavno dospjelo u žižu interesovanja, rasprave o transparentnosti bosanskohercegovačkih univerziteta i drugih visokoškolskih institucija najčešće su sporadične i ne izlaze van okvira medijskog diskursa. Ipak, zahtjevi za novim politikama upravljanja informacijama u javnim institucijama neumitno vode ka konačnom otvaranju ove diskusije.

Zvaničnim pridruživanjem Partnerstvu za otvorenu vlast 24. septembra 2014. godine², BiH je, kao 65. članica ove multilateralne inicijative, barem formalno izrazila interes da se priključi naporima zemalja članica usmjerenim na osiguranje transparentnog, otvorenog i odgovornog rada javnih i institucija vlasti, te unapređenje kvaliteta javnih usluga³. S tim u vezi, javne institucije i usluge potrebno je reformirati na način da budu pristupačnije, otvorenije i usmjerene ka korisnicima, podrazumijevajući pri tome otvorenost i dostupnost javnih informacija, kao i veću uključenost građana u rad institucija. Budući da obrazovanje predstavlja jednu od temeljnih javnih usluga svakog razvijenog društva, neophodno je da se visokoškolske institucije u narednom periodu usmjere ka povećanju svoje transparentnosti, odnosno ka otvaranju svojih informacija prema široj javnosti. Ovaj će korak biti naročito izazovan za visokoškolske institucije u BiH, koje u proteklom periodu nisu učinile značajnije korake na ovome polju.

Otvaranje informacija i podataka koji su u posjedu visokoškolskih institucija ima višestruku korist za različite aktere, od studenata i samih visokoškolskih institucija, preko poslovne zajednice, pa sve do šire javnosti. U izvještaju koji je 2013. godine objavio McKinsey Global Institute, identificirano je i navedeno pet osnovnih područja obrazovanja koja mogu

---

¹ Evropski prostor visokog obrazovanja zamišljen je kao platforma za usklađivanje i omogućavanje komparacije sistema visokog obrazovanja u različitim zemljama potpisnicama Bolonjske deklaracije. Vidjeti više na web stranici European Higher Education Area, <http://www.ehea.info/> (stranica posjećena 17.10.2014).

² Vidjeti više na zvaničnoj web stranici Open Government Partnership, <http://www.opengovpartnership.org/blog/open-government-partnership/2014/09/24/outcome-statement-ogp-high-level-event-citizen-action> (stranica posjećena 17.10.2014).

³ Open Government Partnership, *Open Government Partnership: Articles of Governance* (Juni 2012, izmijenjeno 2014), http://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/attachments/OGP%20ArticlesGov%20March%2019%202014_1.pdf (stranica posjećena 17.10.2014).

biti unaprijeđena zahvaljujući otvaranju podataka, a to su: (1) poboljšanje kvaliteta nastave, (2) veća informiranost studenata o studijskim programima, (3) približavanje studenata potrebama tržišta rada, (4) veća transparentnost informacija o finansiranju studija i (5) povećanje efikasnosti administrativnog sistema obrazovnih institucija⁴.

Naravno, područja u kojima se ostvaruje korist od otvorenih informacija nadilaze okvir od pet navedenih, pa je s pravom moguće tvrditi da je transparentnost visokog obrazovanja u interesu ne samo studenata i visokoškolskih institucija, nego i niza drugih relevantnih društvenih aktera. Tako, naprimjer, veća transparentnost javnih univerziteta i fakulteta može pomoći donosiocima odluka prilikom izrade javnih politika, dok poslovna zajednica može ostvariti bolji uvid u kvalitete i kompetencije kadrova dostupnih na tržištu rada. Osim toga, veća otvorenost informacija u posjedu visokoškolskih institucija od značaja je i za širu javnost budući da transparentnost javnih institucija vodi ka većem stepenu njihove odgovornosti i smanjenju prostora za korupciju.

Stoga je cilj ovoga *policy* memoranduma skrenuti pažnju na principe i prednosti politika otvorenosti u domenu visokog obrazovanja, inicirati širu diskusiju o ovim politikama, te, u konačnici, apelirati na relevantne donosiocice odluka da djelovanje u pravcu povećanja transparentnosti visokoškolskih institucija uvrste u svoje programske ciljeve. U prvom dijelu teksta izložit ćemo moguće pristupe pitanju transparentnosti visokoškolskih institucija, dok ćemo se u drugom dijelu osvrnuti na postojeće stanje transparentnosti i otvorenosti u bosanskohercegovačkom visokom obrazovanju te, u skladu s tim, formulirati osnovne preporuke za buduće djelovanje u pravcu otvaranja bosanskohercegovačkih univerziteta.

2. Aspekti transparentnosti univerziteta

Aktuelne rasprave i inicijative za povećanje transparentnosti i otvorenosti visokoškolskih institucija nisu monolitne. Iako im je zajednički cilj unapređenje kvaliteta visokog obrazovanja – bilo da se radi o obrazovnom procesu, znanstveno-istraživačkom radu ili upravljanju visokoškolskim institucijama – različiti pristupi pitanju transparentnosti univerziteta fokusiraju se na bitno različite tipove informacija, kao i na različite svrhe i efekte njihovog otvaranja. Aspekte rasprave o transparentnosti i otvorenosti u visokom obrazovanju moguće je, s obzirom na tip informacija, klasificirati u tri obuhvatnije kategorije⁵:

---

⁴ James Manyika i sar., *Open data: Unlocking innovation and performance with liquid information* (McKinsey & Company, 2013), http://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/dotcom/Insights/Business%20Technology/Open%20data%20Unlocking%20innovation%20and%20performance%20with%20liquid%20information/MGI_OpenData_Full_report_Oct2013.ashx (stranica posjećena 17.10.2014).

⁵ Predloženu klasifikaciju koristit ćemo sa zadržkom i isključivo za potrebe ovoga dokumenta. S obzirom na to da ovakva klasifikacija nije ranije ustanovljena, predlažemo je sa ciljem da pojednostavimo i načinimo preglednijim dosadašnje rasprave o transparentnosti i otvorenosti visokog obrazovanja.

(1) Transparentnost institucionalnih informacija

Kao i druge javne institucije, tako bi i visokoškolske institucije trebale nastojati da otvore podatke i informacije koje su u njihovom posjedu, te da na taj način svoj rad učine transparentnijim i odgovornijim prema javnosti. Iako ne postoje utvrđeni i usaglašeni međunarodni standardi koji bi definirali tipove informacija i setove podataka koje bi visokoškolske institucije trebale učiniti otvorenim i pristupačnim, na kontekst javnog visokog obrazovanja moguće je primijeniti već postojeće standarde za objavljivanje informacija u javnim institucijama, kao što je, naprimjer, onaj koji predlaže Helen Darbshire⁶. Prema ovome standardu, javne bi institucije trebale proaktivno objavljivati 14 kategorija informacija: (1) institucionalne informacije, (2) organizacijske informacije, (3) operativne informacije, (4) odluke i druge formalne akte, (5) informacije o javnim uslugama, (6) budžetske informacije, (7) informacije o sjednicama i sastancima, (8) informacije o procedurama donošenja odluka, (9) informacije o subvencijama, (10) informacije o javnim nabavkama, (11) informacije o listama, registrima, bazama podataka, (12) publikacije, (13) informacije o žalbenim postupcima i mehanizmima za rješavanje sporova i (14) informacije o pravu na pristup informacijama.

Takvi bi se standardi trebali djelomično prilagoditi i proširiti u skladu sa specifičnostima različitih tipova visokoškolskih institucija, no oni zasigurno predstavljaju adekvatno uporište za zagovaranje otvaranja institucionalnih informacija, uključujući i informacije o studijskim programima, programima razmjene studenata i nastavnog osoblja, informacije o stipendijama, istraživačkim grantovima i slično.

(2) Transparentnost standarda, procedura i kriterija

Jedan od osnovnih principa Bolonjske deklaracije, odnosno Evropskog prostora visokog obrazovanja, jeste transparentnost i usporedivost sistema visokog obrazovanja u različitim evropskim zemljama. Drugim riječima, ostvarivanje ideje Evrope znanja – koja je misao vodilja ove deklaracije – pred zemlje potpisnice postavilo je jedinstven zadatak: usklađenost i usporedivost visokoškolskih sistema kroz standardizaciju strukture studijskih ciklusa, uvođenje bodovnog sistema, unapređenje evropske saradnje u osiguravanju kvaliteta, kao i kroz niz drugih ciljeva definiranih ovim dokumentom⁷. Da bi se ovi ciljevi postigli, odnosno da bi standardizacija i usporedivost uopće bile moguće, potrebno je osigurati transparentnost standarda, procedura i kriterija u visokom obrazovanju. Stoga je razvijen niz alata za

---

⁶ Vidjeti više u: Helen Darbshire, *Proactive Transparency: The Future of the Right to Information? - A Review of Standards, Challenges, and Opportunities* (Vašington: World Bank Institute, 2011), str. 20. <http://siteresources.worldbank.org/EXTGOVACC/Resources/DarbshireProactiveTransparency.pdf> (stranica posjećena 17.10.2014).

⁷ The European Higher Education Area, The Bologna Declaration of 19 June 1999 - Joint declaration of the European Ministers of Education (The European Higher Education Area, 1999), http://www.ehea.info/Uploads/about/BOLOGNA_DECLARATION1.pdf (stranica posjećena 17.10.2014).

povećanje transparentnosti u visokom obrazovanju,⁸ kao što su, naprimjer, evropski sistem prijenosa i prikupljanja bodova (ECTAS), dodatak diplomi, ENIC-NARIC mreža ili, u nešto novije vrijeme, razvoj Evropskog registra visokog obrazovanja (ETER), baze podataka koja ima za cilj ponuditi informacije o 2673 visokoškolske institucije iz 36 zemalja⁹.

(3) Otvorenost znanstvenih i edukacijskih resursa

Posljednjih se godina sve više uviđaju značaj i dobrobit otvaranja pristupa znanstvenim i edukacijskim resursima. Od Budimpeštanske inicijative za otvoren pristup (BOAI)¹⁰ 2002. godine pa sve do danas, rapidno se povećava broj institucija i organizacija koje podržavaju i promoviraju, sada već globalnu, inicijativu otvorenog pristupa znanstvenim informacijama, a među njima su i UNESCO¹¹ i Evropska komisija¹². Osim toga, u međuvremenu se javio i čitav niz srodnih inicijativa kao što su: “otvoreni podaci”, “otvoreno znanje”, “otvorena nauka”, “otvoreni patentni”, “otvoreni edukacijski resursi” i slično¹³. Zajedničko je nastojanje ovih inicijativa i pokreta omogućiti svima jednakopravan i besplatan pristup informacijama koje su od značaja za društveni i osobni razvoj, sa fokusom na one resurse koji su produkt aktivnosti finansiranih iz javnih sredstava.

---

⁸ O alatima za povećanje transparentnosti u visokom obrazovanju vidjeti sažeta pojašnjenja na zvaničnoj web-stranici Evropske komisije, http://ec.europa.eu/education/policy/higher-education/tools_en.htm (stranica posjećena 17.10.2014). Preporučujemo također pogledati i European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE), *Policy Paper on Quality Assurance and Transparency Tools* (Brisel: EURASHE, 2012), http://www.eurashe.eu/wp-content/uploads/2012/10/EURASHE_Policy_Paper_QA_TT_Oct2012.pdf (stranica posjećena 17.10.2014), kao i Noël Vercruyssen i Viorel Proteasa, *Transparency Tools across the European Higher Education Area* (Flemish Ministry for Education and Training, 2009-2012), [http://www.ehea.info/Uploads/\(1\)/brosura_v1_v12_vp_120419_text.pdf](http://www.ehea.info/Uploads/(1)/brosura_v1_v12_vp_120419_text.pdf) (stranica posjećena 17.10.2014).

⁹ Trenutno su dostupne potpune informacije o 2254 visokoškolske institucije. Za više informacija posjetiti zvaničnu web-stranicu European Tertiary Education Register, <http://eter.joanneum.at/imdas-eter/> (stranica posjećena 17.10.2014).

¹⁰ Budimpeštanska inicijativa za otvoren pristup rezultat je dvodnevne konferencije održane u Budimpešti decembra 2001. godine na inicijativu Instituta Otvoreno društvo. U okviru ove inicijative prvi je put jasno definiran “otvoreni pristup”, pa je tako možemo smatrati začetnikom ideje i pokreta za otvoreni pristup znanstvenim informacijama. Za više informacija posjetiti službenu web-stranicu Budapest Open Access Initiative, <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/> (stranica posjećena 17.10.2014).

¹¹ “Communication and Information”, UNESCO, <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-access-to-scientific-information/> (stranica posjećena 17.10.2014), i “Global Open Access Portal”, UNESCO, posljednji put izmijenjeno oktobar 2013, <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/portals-and-platforms/goap/> (stranica posjećena 17.10.2014). Naročito je značajno pogledati *Policy vodič za razvoj i promociju otvorenog pristupa*: Alma Swan, *Policy Guidelines for the Development and Promotion of Open Access* (Pariz: UNESCO, 2012), <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002158/215863e.pdf> (stranica posjećena 17.10.2014).

¹² “Policy Initiatives”, European Commission, <http://ec.europa.eu/research/science-society/index.cfm?fuseaction=public.topic&id=1294&lang=1> (stranica posjećena 17.10.2014).

¹³ Za više informacija o politikama “otvorenosti” u visokom obrazovanju preporučujemo: Lilian van der Vaart, *e-InfraNet: ‘Open’ as the default modus operandi for research and higher education* (European Network for Co-ordination of Policies and Programmes on e-Infrastructures), <http://e-infranet.eu/wp-content/uploads/2013/03/e-InfraNet-Open-as-the-Default-Modus-Operandi-for-Research-and-Higher-Education.pdf> (stranica posjećena 17.10.2014).

Transparentnost i pristupačnost znanstvenih informacija naročito su značajne u kontekstu visokog obrazovanja. U preporukama objavljenim na desetu godišnjicu Budimpeštanske inicijative za slobodan pristup, visokoškolskim institucijama se predlaže uspostavljanje otvorenih repozitorija i donošenje internih politika o pohranjivanju znanstvenih članaka, teza i disertacija nastalih u okviru institucije, kao i ohrabivanje objavljivanja u otvorenim časopisima¹⁴. Uzmemo li u obzir da su nastavnici i istraživači na javnim visokoškolskim institucijama obavezni da u okviru radne norme provedu i objave određeni broj istraživanja, finansiranih iz javnih budžetskih sredstava, sasvim su opravdani zahtjevi za otvorenim pristupom rezultatima ovih istraživanja. Sa druge strane, takvo što nerijetko je u koliziji sa zahtjevom za objavljivanjem akademskih članaka u prestižnim znanstvenim časopisima, koji su uobičajeno komercijalni i preuzimaju vlasnička prava nad objavljenim tekstom. Ipak, uprkos ovim ograničenjima, moguće je pohranjivati prvu radnu verziju znanstvenog članka ili, u nekim slučajevima, finalnu verziju nakon prestanka trajanja ograničenja definiranih ugovorom.

Iako se umnogome razlikuju, sva tri aspekta otvorenosti informacija doprinose unapređenju generalne kvalitete visokog obrazovanja, te transparentnijem i demokratičnijem radu visokoškolskih institucija.

3. Transparentnost univerziteta u Bosni i Hercegovini

Nivo transparentnosti javnih visokoškolskih institucija u BiH moguće je ocijeniti kao nezadovoljavajući. Ovo nam potvrđuju i rezultati istraživanja objavljenog 2012. godine, koje je proveo Transparency International BiH, sa ciljem da se utvrdi nivo primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama od strane javnih univerziteta i fakulteta u BiH¹⁵. Kao osnovne probleme identificirane kroz ovu studiju moguće je navesti nepoštivanje zakonskog roka prilikom dostavljanja odgovora na zahtjeve za informacijama, nedostavljanje odgovora u formi predviđenoj Zakonom, te učestalu praksu dostavljanja polovičnih ili nepotpunih informacija¹⁶. Tako su, naprimjer, visokoškolske institucije u tek 20,8% slučajeva odgovore dostavile u zakonskom roku od petnaest dana. U konačnici je odgovoreno na 95% zahtjeva, ali u čak 60,5% slučajeva nisu dostavljene sve tražene, odnosno potpune, informacije¹⁷. Osim nalaza ove studije, jednostavan uvid u zvanične web-prezentacije javnih univerziteta i fakulteta u Bosni i Hercegovini također će nam ukazati na nedovoljan nivo njihove transparentnosti i otvorenosti. Iako web-prezentacije različitih visokoškolskih institucija –

---

¹⁴ "Ten years on from the Budapest Open Access Initiative: setting the default to open", Budapest Open Access Initiative, 12.09.2012, <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/boai-10-recommendations> (stranica posjećena 17.10.2014).

¹⁵ Ivana Korajlić, ur., *Prevenција korupcije u visokom obrazovanju: Istraživanja i preporuke* (Sarajevo, Banja Luka: Transparency International Bosne i Hercegovine), str. 163–168, <http://ti-bih.org/wp-content/uploads/2012/12/Publikacija-ivana2.pdf> (stranica posjećena 17.10.2014).

¹⁶ Ibid, str. 167–168.

¹⁷ Ibid, str. 168.

nerijetko i onih koje su jedinice istog univerziteta – nude različit obim i kvalitet informacija, mnoge od njih ne pružaju čak ni elementarne informacije kao što su radno vrijeme pojedinih službi, biografije nastavnog osoblja, visina troškova studiranja i slično¹⁸. Sve ovo govori u prilog nužnosti reforme politika upravljanja informacijama u bosanskohercegovačkim javnim visokoškolskim institucijama, sa ciljem povećanja transparentnosti njihovog rada i otvorenosti podataka od javnog značaja.

Postojeća legislativa u oblasti visokog obrazovanja u BiH ne postavlja adekvatne temelje za takvu reformu. U Okvirnom zakonu o visokom obrazovanju u BiH nisu sadržane odredbe koje bi pitanje transparentnosti visokoškolskih institucija pobliže definirale i normirale. Slično je i sa zakonima o visokom obrazovanju na nižim administrativnim nivoima. Princip transparentnosti nalaže se jedino u kontekstu javnih konkursa, procesa imenovanja u tijela visokoškolskih institucija i sl., ili se, u nekim od zakona, upotrebljava kao nešto apstraktniji princip upravljanja visokoškolskim institucijama¹⁹. Iako su, sa druge strane, visokoškolske institucije obavezne odgovoriti na individualne zahtjeve za javne informacije na način kako to propisuje Zakon o slobodi pristupa informacijama BiH, postojeći zakonski okvir nije u skladu sa aktuelnim trendovima otvaranja i proaktivnog objavljivanja informacija u domenu visokog obrazovanja i demokratizacije visokoškolskih institucija.

4. Zaključak

Razumijevanje važnosti i značaja transparentnosti u visokom obrazovanju u proteklom je periodu potaknulo niz debata od međunarodnog značaja i inicijativa za otvaranje podataka i informacija koje su u posjedu visokoškolskih institucija. U tom smislu, povećanje transparentnosti vrijedi za jedan od ključnih segmenata demokratizacije javnih institucija i povećanja kvaliteta i efikasnosti javnih usluga, što u kontekstu javnog visokog obrazovanja podrazumijeva otvaranje institucionalnih informacija, znanstvenih i edukacijskih resursa te, u konačnici, osiguravanje transparentnosti standarda, procedura i kriterija, odnosno njihove usporedivosti sa sistemima visokog obrazovanja u drugim zemljama. Otvaranje ovih informacija doprinosi unapređenju kvalitete i učinkovitosti u više segmenata visokog obrazovanja, od poboljšanja samog obrazovnog procesa pa sve do efikasnijeg i transparentnijeg upravljanja visokoškolskim institucijama. Veća otvorenost, stoga, podrazumijeva dobrobit za sve zainteresirane aktere (studente, zaposlene u visokoškolskim institucijama, partnere, poslodavce, donosioce odluka, kao i menadžmente ovih institucija), ali i za širu javnost, u čijem je interesu transparentnost rada javnih institucija.

---

¹⁸ Ove tvrdnje zasnovane su na nasumičnoj provjeri web-stranica nekih od javnih fakulteta i univerziteta u Bosni i Hercegovini i nisu plod istraživačkog poduhvata. Ipak, jednostavnim pregledom i pretraživanjem sadržaja ovih web-stranica moguće je uvjeriti se da – uzmemo li generalni presjek stanja – značajan dio njih ne pruža ni neke od osnovnih informacija o visokoškolskoj ustanovi, što bez sumnje upućuje na to da uprave ovih institucija još uvijek nisu preduzele ni prve korake ka povećanju transparentnosti i otvaranju relevantnih javnih informacija.

¹⁹ Ispitali smo sve relevantne zakone o visokom obrazovanju: Okvirni zakon o visokom obrazovanju u BiH, Zakon o visokom obrazovanju u Brčko distriktu BiH, Zakon o visokom obrazovanju u Republici Srpskoj i deset kantonalnih zakona o visokom obrazovanju u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Kada je riječ o stanju transparentnosti javnih visokoškolskih institucija u Bosni i Hercegovini, ona nije na zadovoljavajućem nivou i do sada nisu načinjeni značajniji koraci za njeno unapređenje. Ipak, zvanično pristupanje BiH Partnerstvu za otvorenu vlast stvara pretpostavke za otvaranje šire debate o ovome pitanju i zagovaranje djelovanja u smjeru otvaranja podataka i informacija koje su u posjedu visokoškolskih institucija, slijedeći tako međunarodne trendove i dobre prakse u upravljanju javnim institucijama.

5. Preporuke

Kako bi se povećao nivo transparentnosti i otvorenosti bosanskohercegovačkih javnih visokoškolskih institucija, potrebno je:

- 1. Otvoriti širi dijalog o politikama transparentnosti i otvorenosti visokoškolskih institucija u BiH.** U tom smislu, neophodno je stvoriti pretpostavke za argumentiran pristup ovome pitanju, baziran na činjenicama i rezultatima relevantnih istraživanja, koja je potrebno kontinuirano provoditi.
- 2. Educirati i informirati relevantne aktore i donosiocce odluka o važnosti povećanja transparentnosti visokoškolskih institucija i otvaranja informacija koje su u njihovom posjedu.**
- 3. Aktivnim zagovaranjem poticati donošenje politika otvorenosti informacija na pojedinačnim visokoškolskim institucijama** i izgradnju potrebnih infrastrukturnih kapaciteta (repositoriji, adekvatne web-prezentacije i sl.).
- 4. Kreirati zakonski okvir za reformu politika upravljanja informacijama na javnim visokoškolskim institucijama u BiH,** koji bi definirao tipove informacija koje su visokoškolske institucije dužne proaktivno objavljivati na zvaničnim web-prezentacijama.
- 5. Visokoškolske institucije trebaju djelovati u smjeru otvaranja informacija koje su u njihovom posjedu, uključujući i znanstvene i edukacijske resurse koje institucije i njihovi uposlenici proizvode u okviru redovnih aktivnosti.**

Ova publikacija nastala je kroz projekat *Zagovaranje za otvorenu vlast: Pravo da znam u jugoistočnoj Evropi*, koji se provodi u Albaniji, BiH, Crnoj Gori, Makedoniji, Srbiji i na Kosovu.

PARTNERI U PROJEKTU:

2014 © Analitika – Centar za društvena istraživanja, sva prava pridržana.

Stavovi izneseni u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost Analitike – Centra za društvena istraživanja i ni u kom slučaju ne predstavljaju stavove Evropske unije niti stavove Fonda otvoreno društvo BiH.

Projekt finansiraju Evropska unija i Fond otvoreno društvo BiH.

Analitika - Centar za društvena istraživanja je nezavisna, neprofitna, nevladina organizacija, koja se bavi istraživanjem i razvojem javnih politika u širem smislu. Misija Analitike je da na osnovu kvalitetnih istraživanja i odgovarajuće ekspertize ponudi relevantne, inovativne i praktične preporuke usmjerene na promoviranje inkluzivnih i boljih javnih politika, kao i na ukupno unapređenje procesa njihovog donošenja.

Kaptol 5, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
info@analitika.ba
www.analitika.ba